

9. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TAM İZLEME KİTABI

31. HAFTA

DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ

ELEŞTİRİ (TENKİT) - ELEŞTİRİ (TENKİT) - ELEŞTİRİ (TENKİT)

Adı :

Numara :

Doğru :

Yanlış :

Soyadı :

Sınıf :

Net :

ÖĞRENCİ NO

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

YANITLAR

01	A	B	C	D	E
02	A	B	C	D	E
03	A	B	C	D	E
04	A	B	C	D	E
05	A	B	C	D	E
06	A	B	C	D	E
07	A	B	C	D	E
08	A	B	C	D	E
09	A	B	C	D	E
10	A	B	C	D	E
11	A	B	C	D	E
12	A	B	C	D	E
13	A	B	C	D	E
14	A	B	C	D	E
15	A	B	C	D	E
16	A	B	C	D	E
17	A	B	C	D	E
18	A	B	C	D	E
19	A	B	C	D	E
20	A	B	C	D	E
21	A	B	C	D	E
22	A	B	C	D	E
23	A	B	C	D	E
24	A	B	C	D	E
25	A	B	C	D	E
26	A	B	C	D	E
27	A	B	C	D	E
28	A	B	C	D	E
29	A	B	C	D	E
30	A	B	C	D	E

Adı :

Soyadı :

Tam Okul uygulamasını kullanarak optik formları okutabilir, sonuçlarınızı değerlendirebilir ve video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Aynı zamanda **Eğitim Vadisi Mobil** uygulamasını indirerek de video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

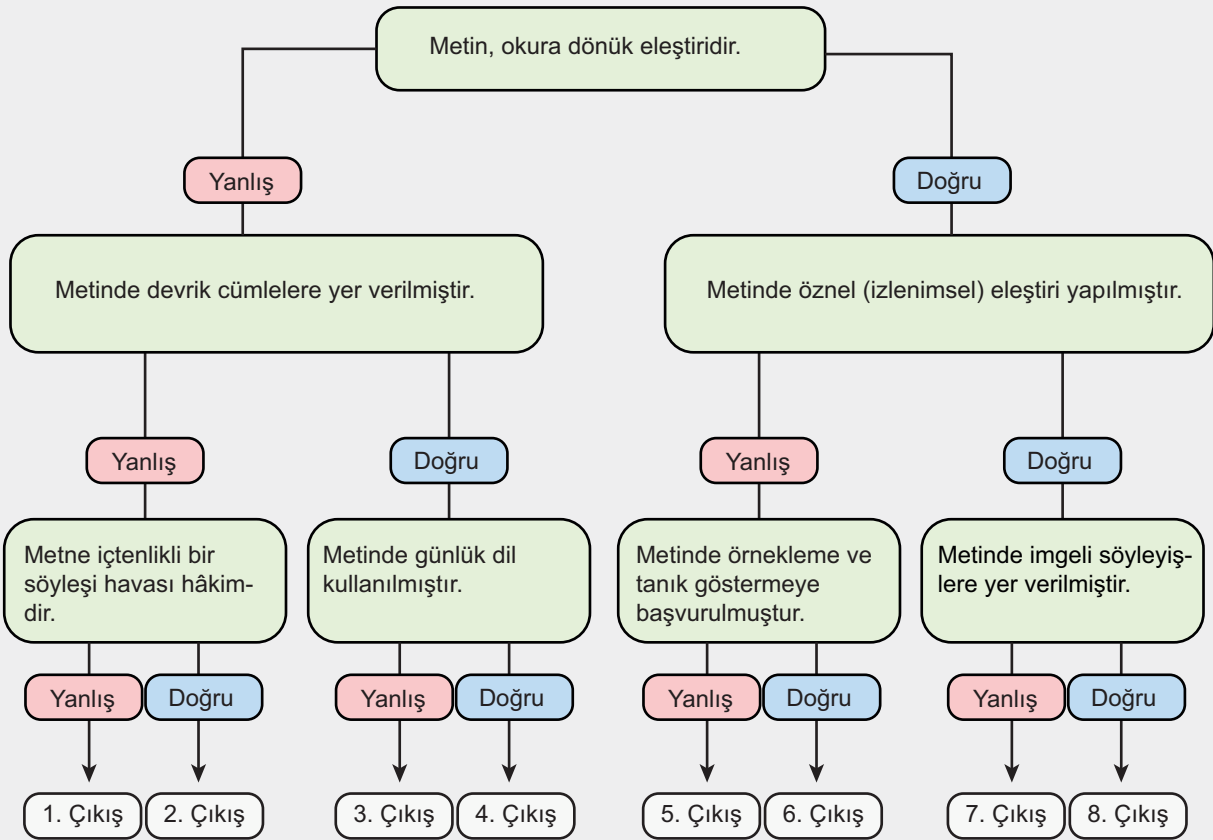
Uygulamalarımızı **Google Play** veya **App Store**'dan indirebilirsiniz.

Etkinlik

Aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağaçtaki bilgilerden bazıları doğru, bazıları yanlıştır. İlk ifadeden başlayıp, cevap oklarını takip ederek doğru çıkışa ulaşınız.

Varlık yayınları arasında küçük bir kitap daha çıktı: *Orhan Veli'nin Bütün Şiirleri*. Yaşar Nabi iyi etmiş bunu düşündüğüne, zaten bu işle uğraşmak en çok ona düşerdi. Orhan Veli'yi de arkadaşlarını da Varlık dergisinde o tanıtmıştı. Ancak tamam değil o kitap. Orhan Veli'nin bende bir defteri vardır, on yıldan çok oluyor, bir gün kendisi vermişti; şimdi nerede olduğunu bilmiyorum, kolayca da bulamam. O defterdeki şiirlerinin birkaçı bu kitapta yok gibi geliyor bana. Arayıp bulurum elbette, kitabın ikinci baskısı çıkarsa eksik olanları oraya alırlar. Doğrusu, eksiklerin büyük bir önemi yok. Onlar Orhan Veli'nin pek beğenmediği, sağlığında çıkardığı kitaplara da almadığı ilk şiirleri, ilk denemeleridir.

Doğru Çıkış: 4. Çıkış

1. Eleştiride amaç; iyi olanın değerini ortaya koymak, sanatı unutulmaktan kurtarmak, iyi olmayana ve kötüye fırsat vermemektir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi eleştirinin amacı olarak değerlendirilemez?

- A) Sanatsal değeri olan yapıtları kamuoyuna tanıtmak.
B) İyi yapıtları bulup onlara hak ettikleri değeri vermek.
C) Değerli yapıtların kütüphane raflarında tozlanmasını önlemek.
D) Kötü yapıtların değerliymiş gibi gösterilmelerini engellemek.
E) Sanatçıların hak ettikleri maddi rahatlığa kavuşmasını sağlamak.
2. Bu tür eleştirilerde sanatçının kişiliği ile eserleri arasındaki ilişki üzerinde durulur. Eleştirmen; sanatçının hayatını ve kişiliğini araştırır, inceler. Böylece bunların esere ne kadar veya nasıl yansıdığını ortaya çıkarır. Bu eleştiriye göre eseri doğru yorumlayabilmek için yazarı tanımak, yazarın amacını bilmek gerekir.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?

- A) Esere dönük eleştiri
B) Toplum ve dış dünyaya yönelik eleştiri
C) Okura dönük eleştiri
D) Sanatçıya dönük eleştiri
E) Öznel (izlenimsel) eleştiri
3. Anatole France, "İyi bir eleştirici, şaheserler arasında kendi ruhunun serüvenlerini anlatır. Nesnel sanat olmadığı gibi nesnel eleştiri de yoktur." der.

Anatole France, bu sözüyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Eleştirmenin yazara yol gösteren kişi olduğunu
B) Eleştirinin öznel bir değerlendirme olduğunu
C) Eleştirinin yanlı olmaması gerektiğini
D) Eleştirmenin okura karşı sorumlu olduğunu
E) Eleştirinin de bir edebî tür olduğunu

4. *Huzur* romanı, her an çıkabilecek bir savaşın bekleyişi içinde toplumsal sorunların ve kendi iç çatışmalarının arasında kalan Mümtaz çevresinde gelişir. Üçüncü kişi ağzından anlatılan hikâyede Mümtaz'ın iç dünyası ayrıntılı bir şekilde okuyucuya aktarılır. Ancak romanın bir kısmında anlatıcının yaptığı bir betimlemenin sonunda Mümtaz'ın bu betimlemeye yönelik konuşması anlatıcı ve karakterin birbirine girdiğini gösteriyor. Mümtaz'ın anlatıcıyı duymuş olması ve duyduklarından esinlenerek Nuran'a iltifat etmiş olması gerekir. Bu durumu bir hata olarak veya romana has bir teknik olarak kabul edebiliriz

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi hakkında değerlendirme yapılmamıştır?

- A) Eserin olay örgüsü
B) Eserin konusu
C) Eserde başvurulan anlatım biçimleri ve teknikleri
D) Eserin kişileri
E) Eserde kullanılan anlatıcı türü
5. Dört kısa bölümden oluşan kitapta açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Polemikçi bir biçimle kaleme alınan kitapta, teknolojinin olanaklarına karşın uyku üzerindeki tahribatı ve bu konudaki çalışmalar tartışılmaktadır. Kitap, özellikle teknolojik gelişmelere, uyku araştırmalarına meraklı okuyucu kitlesine hitap etmekte, tüketiciyi uyutmama çabaları ve uyku üzerine oynanan oyunlar hakkında bilgi vermektedir.

Bu parçayla ilgili

- I. Esere yönelik eleştiri vardır.
II. Yazarın üslubuna değinilmiştir.
III. İçeriğiyle ilgili açıklama yapılmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

6. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, ilk eserlerini Servetfünuncuların dil anlayışına uygun olarak süslü ve sanatlı bir dille yazmıştır. 1915'ten itibaren Ziya Gökalp'in dilde sadeleşme ilkelerine uygun olarak yalın dille eserler vermeye başlamıştır. Yakup Kadri'nin kendine has bir üslubu vardır. Özellikle mensur şiire yaklaşan anlatımını romanlarında da görmek mümkündür ancak bu, romanlarında akışın kesilmesine neden olmaktadır.

Bu parça aşağıdaki eleştiri türlerinden hangisine örnektir?

- A) Esere dönük eleştiri
 B) Sanatçıya dönük eleştiri
 C) Okura dönük eleştiri
 D) Toplum ve dış dünyaya yönelik eleştiri
 E) Öznel (izlenimsel) eleştiri

7. *Tutunamayanlar*, Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biridir. Oğuz Atay'ın bu ilk romanı hem söyledikleri hem de söyleyiş biçimiyle bir başkaldırıdır. Oğuz Atay'ın mizah gücü, duyarlılığı ve kullandığı teknik incelikler, *Tutunamayanlar*'ı büyük bir yeteneğin ürünü yapmış, eserdeki bu yetkinlik Türk romanını çağdaş roman anlayışıyla aynı hizaya getirmiş ve ona çok şey kazandırmıştır.

Bu parçayla ilgili

- I. Yazara dönük eleştiridir.
 II. Esere dönük eleştiridir.
 III. Öznel eleştiridir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
 D) I ve II   E) I, II ve III

8.

- Eserin konusu, olay örgüsü, kahramanları, anlatım teknikleri, imgeleri, çatışmaları ele alınır.
- Eser veya sanatçı değil, eserin kendisi veya okur üzerinde uyandırdığı duygu değerlendirilir.
- Eserin oluşturduğu dönemin tarihî ve toplumsal özelliklerini dikkate alınır.

Bu eleştiri türleri, aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Esere dönük-yazara dönük-topluma dönük
 B) Yazara dönük-topluma dönük-esere dönük
 C) Esere dönük-okura dönük-topluma dönük
 D) Topluma dönük-yazara dönük-esere dönük
 E) Okura dönük-yazara dönük-esere dönük

9. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, Türk insanının Doğu ve Batı arasında bocalamasını irdeleyen bir başucu romanıdır. Boyutu ve romanın karakterlerinden Nuri Efendi (Saat Ustası), Mübarek (Ayaklı ve yaşlı bir İngiliz yapımı duvar saati), Halit Ayaracı ve saat-zaman-insan ilişkileri yer almaktadır. Anlatım, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın kendine has simgeci anlatımıyla birleşip zaman zaman yaşanan olaylarla birlikte başkalaşmaktadır.

Bu parçadaki değerlendirme eserin

- I. tema,
 II. kişi kadrosu,
 III. üslup,
 IV. anlatıcı,
 V. zaman ve mekân

unsurlarından hangilerine yönelik değildir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve III
 D) I, II ve V   E) IV ve V

10. Bir eleştirmenin eleştiri yazarken aşağıdakilerden hangisinden dikkat etmesi **gerekmez**?
- A) Eserin (ya da yazının) gerçeği yansıtmadaki başarısı nedir?
- B) Eser, yazarının maddi beklentilerine karşılık verebilmiş midir?
- C) Eserin (ya da yazının) olayı okuyucularına anlatmasında, aktarmasında başarısı nasıldır?
- D) Eserdeki içtenlik, özgünlük ve hayal gücü; başarıya nasıl katkıda bulunmuştur?
- E) Eser (ya da yazı), okuyucu üzerinde nasıl bir etki bırakmıştır?
11. “Eleştiride eserin nedenlerine eğilme yöntemi”nin 19. yüzyılda rağbet görmesi bir rastlantı sayılmamalıdır. Unutmamalı ki 19. yüzyıl, bilim alanında büyük başarıların sağlandığı ve bilimsel yöntemlerin büyük hayranlık ve saygı yarattığı bir dönemdir. Eleştiri tarihçileri, 19. yüzyılda gelişen bu eleştiri çeşidinin bilim alanındaki başarıdan esinlendiğini ve edebiyat tartışmalarındaki bitmez tükenmez anlaşmazlıklardan ve öznellikten kurtularak sağlam sonuçlara varma ihtiyacından doğduğunu söyler.
- Bu parçadan hareketle “Eleştiride eserin nedenlerine eğilme yöntemi”nin ortaya çıkışı aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?**
- A) 19. yüzyılda bilim insanların her şeye bilimsel yöntemlerle yaklaşma anlayışlarından
- B) Yazarların bilim kurgu türündeki eserlere yoğun bir ilgi göstermeye başlamalarından
- C) Toplumun edebî eserlerde de bilimsel temalara yer verilmesini istemesinden
- D) Edebiyatçıların uzlaşmaya olanak tanımayan öznel tutumlarından
- E) Yazarların bilimin artan olanaklarından yararlanmak istemelerinden

12. Türk edebiyatında gerçek edebî eleştiri, ---- Dönemi'nden sonra başlamıştır. Eleştiri, Avrupa düşünce ve sanat dünyası ile temastan sonra memleketimize gelen türlerden biridir. Batılı bir Türk edebiyatının kurulmasına başladıktan sonra zamanla, karşılaşılan ve çözülmesi gereken bazı önemli meseleler üzerinde bir düşünme, açıklama ve eleştiri dönemi de başlamış oldu.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tanzimat
- B) Servetifünun
- C) Fecriati
- D) Millî Edebiyat
- E) Cumhuriyet

13. *Kürk Mantolu Madonna* romanı incelendiğinde Sabahattin Ali'nin akıcı bir anlatımının olduğu açıkça görülebilir. Aşkın genel olarak tema gibi görüldüğü romanda içsel çatışmalar, bireysellik, sınırlamalar ve özgürlükler gibi konular da işlenmektedir. Romanda hem akıcı bir olay örgüsü hem de derin iç çözümler yer alır.

Bu incelemede;

- I. yazarın üslubu,
- II. romanın konusu,
- III. romanda kullanılan anlatım teknikleri,
- IV. romanda yer, zaman, kişi

öğelerinden hangilerine değinilmemiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız IV
- D) I, II ve III   E) II, III ve IV

14. Edebiyatı halkı eğitmek için bir araç sayan, toplumun ilerlemesinde edebiyata büyük görev düştüğünü savunan Namık Kemal, yeni edebiyatı kurmak için eskinin yıkılması gerektiği inancındadır. Bu yolda da eleştiriden yararlanır.

1866'da Tercüman- Ahval'de çıkan Lisan-i Osmanî'nin
I II

Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmilidir adlı

uzun makalesi ve Ziya Paşa'nın Harâbât adlı
III

antolojisinin ön sözünde söylediklerini tenkit

maksadıyla yazdığı Tahrîb-i Harâbât (1876) ve
IV

Takip (1886) adlı eserleri eleştiri türünde eserlerdir.
V

Bu parçadaki bilgi yanlış numaralanmış bölümlerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

15. ----, Servetifünun Dönemi'nin sadece eleştiriyle uğraşan yazarıdır ve Taine'nin etkisinde kaldığı gibi, *Hayat ve Kitaplar* başlığıyla yayımlanan yazılarında da Batılı sanatçıları, düşünürleri konu alır. Edebiyat yapıtlarının bilimsel yöntemlerle, bir kültür birikimine dayanılarak incelenmesi, özellikle toplum bilim ve psikolojiden yararlanılması gerektiğini savunur.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Hüseyin Siret B) Celal Sahir
 C) Ahmet Şuayb D) Hüseyin Suat
E) Süleyman Nazif

16. Şair kimliğiyle de tanıdığımız Sabahattin Kudret Aksal, eleştiri türündeki *Geçmişle Gelecek* adlı kitabını üç bölüme ayırmış ve her bölümdeki yazıların yayımlanış tarihini vermiş fakat nerede yayımlandığını belirtmemiş. "Sorunlar, Deyişler" adını taşıyan ilk bölümde sinema- edebiyat ilişkisi, tiyatrunun yalnızca bir eğlence aracı olarak mı görülmesi gerektiği ve sanatın toplumla ilişkisi üzerinde durulmuş. Bu bölümün en ilgi çekici yazısı ise "Eleştiri Üstüne"dir. Yazar, öncelikle eleştirmenin nitelikleri üzerinde durmuş ve sonuçta o da eleştirmeni Nurullah Ataç gibi "yaşamla biçim arasındaki dengeyi gözetmesi" yönünden sanatçı olarak selamlamıştır.

Bu parçadan Sabahattin Kudret Aksal ile ilgili

- I. Eleştirmenleri de sanatçı olarak görmektedir.
II. Eleştirinin nesnel olması gerektiğini savunmaktadır.
III. Eleştirmenlerin sadece eleştiri üzerine yoğunlaşması gerektiğini düşünmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

17. Esas olarak toplumsal gerçekçi bir yazar olan Sabahattin Ali'nin eserlerinin büyük bir çoğunluğunda toplum sorunları, toplumsal ilişkileri, sosyal sınıfları vb. görmek mümkündür. Bu özellik, öykülerinde diğer eserlerine oranla daha yoğun bir şekilde görülmektedir. *Değirmen* öykü kitabı ele aldığı sosyal adaletsizlik ve sınıfsal ayırım, toplumsal yozlaşma gibi toplumsal sorunları irdelemektedir. Ayrıca köy yaşantısı ve sorunları, şehirlî ve köylü sınıfsal farkların da kimi öykülerde vurgulanan unsurlardan olduğu görülmektedir.

Bu parça aşağıdaki eleştiri türlerinden hangisine örnektir?

- A) Sosyolojik (Toplumsal) eleştiri
B) Esere dönük eleştiri
C) Sanatçıya dönük eleştiri
D) Okura dönük eleştiri
E) Öznel (İzlenimsel) eleştiri

Cevap Anahtarı

1. E 2. D 3. B 4. A 5. E 6. B 7. E 8. C 9. E 10. B
11. D 12. A 13. C 14. A 15. C 16. A 17. A

Yazılı Sınav

1. Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

- 1) Bir sanat ya da düşünce eserini tanıtırken, zayıf ve güçlü yönlerini belirtme, bir yazarın gerçek değerini yansıtmaya amacıyla yazılan yazılara **eleştiri (tenkit)** denir.
- 2) Bir eser ya da yazar hakkında inceleme yapan ve bir değer yargısına varan kişiye **eleştirmen / münekkıt (tenkitçi)** denir.
- 3) **Öznel (İzlenimsel)** eleştiri, edebî eserlerin okur üzerindeki izlenimlerinden hareketle yapılan eleştiri türüdür.
- 4) **Nesnel (Bilimsel)** eleştiri; edebî eserlerin üslubunu, dilini, konusunu öznel yargılara yer vermeden eleştiren türdür.
- 5) **Sanatçıya** yönelik eleştirilerde sanatçının kişiliği ile eserleri arasındaki ilişki üzerinde durulur.
- 6) **Okura dönük** eleştiri türünde eleştirmen; eseri veya sanatçıyı değil, eserin kendisi veya okur üzerinde uyandırdığı duyguyu değerlendirir.

2. Aşağıdaki yargılar doğru ise yanına "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1) Eleştiri; edebiyat, sanat veya düşünce ürünlerinin olumlu veya olumsuz yönlerini ortaya çıkarmak amacıyla yazılır. **D**

2) Eleştiri yazılarında öyküleyici ve betimleyici anlatımdan yararlanır. **Y**

3) Öznel / izlenimsel eleştiride eleştirmen, eserleri kendi değer yargılarına dayanarak ele alır. **D**

4) Öznel eleştiride eleştirmen ya sanatçıya ya da okura dönük eleştiri yapar; nesnel eleştiride ise esere veya dış dünyaya dönük tutum ön plandadır. **D**

5) Recaizade Mahmut Ekrem'in *Talim-i Edebiyat*, *Takdir-i Elhan* ve *Zemzeme*'si; Muallim Naci'nin *Demdeme*'si eleştiri türünün Fecriati Dönemi'ndeki örneklerindedir. **Y**

6) Nesnel (Bilimsel) eleştiride eserler, nesnel ölçütlerle değerlendirilir. Kişisel yargılara yer verilmez. Kaynak olarak bilimsel araştırmalara başvurulur. **D**

3. Aşağıdaki eserleri karşılardaki yazarlarla eşleştiriniz.

1) *Millî Edebiyat Meselesi ve Cenap Bey'le Münakaşalarım*

2) *Demdeme*

3) *Tahrib-i Harabat*

4) *Bize Göre*

5) *Hayat ve Kitaplar*

6) *Kavgalarım*

6) **A** Hüseyin Cahit Yalçın

3) **B** Namık Kemal

2) **C** Muallim Naci

5) **D** Ahmet Şuayp

1) **E** Ali Canip Yöntem

4) **F** Ahmet Haşim

TAK
diye
anla,

TAK
TİK

TİK
diye
çöz,

— ■■■ —
ÖDEV FORMATINDA
32 FASİKÜL

— ■■■ —
YAZILIYA HAZIRLIK
SORULARI

— ■■■ —
DETAYLI ÖLÇMEYE UYGUN,
HÜCRELENDİRİLMİŞ,
PEKİŞTİRİCİ,
AÇIK UÇLU VE ÇOKTAN
SEÇMELİ SORULAR

— ↻ —
TAM OKUL
DESTEKLİ

— ■■■ —
TAM OKUL İLE DETAYLI
GERİ BİLDİRİM KARNESİ